NACIONALNA BIBLIOTEKA U TURSKOJ – ANKARA

NATIONAL LIBRARY IN TURKEY- ANKARA

Nacionalna biblioteka je ogledalo jedne nacije. Produžava život svega onoga što je vrijedno za jedan narod i štiti ga. Ona je most između minulih i novih generacija. Prenosilac velikog znanja i kultura sa jednih na druge. Zadatak nacionalne biblioteke jeste prvenstveno, da stvori znanstveni centar nacionalne građe i dokumenta, kako bi se mogli ispunjavati zahtjevi za znanstvenim i kulturnim istraživanjima.

Istorijat i zgrada Nacionalne biblioteke

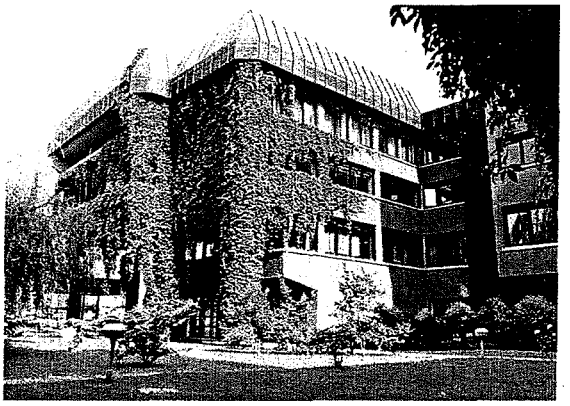
Rad na osnivanju Nacionalne biblioteke u Turskoj započeo je 1946. godine na inicijativu Ministarsva za obrazovanje, Odjeljenja za izdavaštvo, u jednoj maloj kancelariji sa fondom od 8.000 jedinica koji se 1947. godine izmješta na određeno vrijeme u novu zgradu. Za vrijeme rada u ovim prostorijama kolekcija dostiže broj od 60.000 jedinica. Za korisnike je 16. augusta 1948. godine ova biblioteka i zvanično otvorena. Godine 1950. usvojanjem Zakona o nacionalnim bibliotekama stekla je i pravni identitet.

Na osnovu dopunom zakona o nacionalnim bibliotekama, 1955. godine, u sklopu biblioteke osniva se i Bibliografski institut.

Uvidjevši da tadašnja zgrada neće moći zadovoljiti potrebe Biblioteke pristupilo se planiranju nove, namjenske zgrade čija se izgradnja završila 1982, a već 1983. je otvorena za korisnike

Najveći doprinos osnivanju Nacionalne biblioteke u Ankari dao je Adnan Otuken.

Zgrada Biblioteke nalazi se na prostoru od 39.000 m² koji trenutno zadovoljava potrebe institucije. Sastoji se od tri bloka: direkcije, službenih kancelarija, čitaonoca. Tu su još i salon za grupne i umjetničke aktivnosti, depo sa alarmnim i klima uređajima i izložbeni salon, te dva višenamjenska salona za sastanke. Istovremeno, u novoj zgradi se nalaze i salon za kartografsku građu, arhiv mikrofilmova, savremeno opremljeni štamparija i laboratorija za mikrofilmove i fotografije.

Osoblje i fond Biblioteke

Uz profesionalne bibliotekare, biblioteka zapošljava i stručnjake za jezik, istoriju, književnost itd. Osim stručnog i tehničkog osoblja, zaposleni su i radnici sa posebnim znanjem i iskustvima koje je potrebno za štampariju i slične usluge, te osoblje po potrebi. Upošljavaju se i honorarni radnici povremeno.

Studenti sa ankarskog Univerziteta, Odsjeka za bibliotekarsvo, dokumentacije i informacije i arhiva, radeći u pojedinim odjeljenjima Nacionalne biblioteke, imaju ovdje priliku da vrše praksu i dalje usavršavanje, a istovremeno svojim radom pridonose napretku Biblioteke.

Nacionalna biblioteka posjeduje fond od 1.791.377 knjiga, periodike i neknjižne građe. Broj knjiga iznosi 993.904, a periodičnih izdanja 581.763. Pored toga, u biblioteci se nalazi 25.366 rukopisa nabavljenih kupovinom i poklonom, kao i kolekcija neknjižne građe koja broji oko 100.344 jedinica.

Godine 1934. donosena je zakonska uredba kojom se ima po jedan besplatan primjerak svake štampana publikacije u Turskoj dostavljati Nacionalnoj biblioteci. U toku je postupak inoviranja postojeće zakonske regulative kojom bi bila obuhvaćena i obavezna dostava savremene neknjižne građe (npr. CD-ROM-ova).

Broj knjiga štampanih arapskim pismom je veći od 55.000. Obuhvaća knjige koje su štampane od početka upotrebe štampe 1729 u Turskoj, pa sve do 1928 godine kada je usvojen zakon o korištenju latiničnog alfabeta.

Korisnici Biblioteke

Korisnici Nacionalne biblioteke su studenti, akademski radnici, zaposlenici u vladinim i nevladinim organizacijama, istraživači i drugi. Samo članovi Biblioteke mogu biti korisnici njenih usluga.

Ulaz-izlaz korisnika se kontroliše putem elektronskih vrata sa detektorom.

Osim vremenski ograničene pozajmice i međubibliotečke razmjene, korisnici sav materijal mogu okoristiti samo u Biblioteci.

Nacionalna biblioteka opslužuje svoje korisnike u slijedećim čitaonicama:

- glavna čitaonica koja može primiti oko 360 korisnika,

- referalna soba Adnan Otuken koja može primiti 255 korisnika, i u kojoj se nalaze enciklopedije, rječnici, bibliografije i ostala referalna građa,

- dnevna štampa, posljednji brojevi časopisa izloženi su u salonu periodike gde se

mogu i koristiti,

- u salonu za mape sa velikim osvijetljenim stolovima mogu se pregledati i

proučavati karte,

- salon za slušanje muzike sa osam radio kanala, kasetofonom i televizijom može

primiti 16 osoba,

- čitaonica za slijepe korisnike može primiti 12 korisnika, u kojoj se nalazi i

- kolekcija zvučnih-knjiga,

- u salonu Ibni Sina, koji može primiti 30 osoba, koriste se rukopisi i rijetke

knjige,

- izložbeni salon sa površinom od 300 m^2,

- salon za konferencije,

- salon Yunus Emre predviđen za sastanke.

Pretraživanje građe Nacionalne biblioteke omogućeno je putem baze podataka dial-up, TURPAK-a i Interneta, tako da je moguć pristup fondu Nacionalne biblioteke u samoj zgradi preko terminala ili izvana preko informacionih mreža.

Nacionalna biblioteka nudi i baze podataka na CD-ROM-ovima: Bookbank, ERIC, the Oxford Dictionary, Newspapers Abstract on Disc, itd.

Organizaciona struktura odjeljenja Nacionalne biblioteke

Nacionalna biblioteka Turske ima svoj samostalni budžet, a inače je u sklopu Ministarstva za obrazovanje.

Na čelu Biblioteke se nalazi predsjednik i zamjenik predsjednika. Postoje tri sektora unutar kojih djeluje 17 odjeljenja.

Sektor za administraciju:

Odjeljenje za usluživanje korisnika

Ovo odjeljenje se brine o korisniku od samog njegovog ulaska, pa do pronalaska tražene informacije. Ovdje se također priprema i sva statistika o korisnicima.

Odjeljenje za veze sa javnošću

Odjeljenje za nabavku

Pored obaveznog primjerka, fondovi se obogaćuju kupovinom izabranih knjiga putem kataloga. Publikacije se nabavljaju i poklonima i razmjenom, kako iz zemlje tako i iz inostranstva.

Računovodstvo

Odjeljenje za pravne poslove

Odjeljenje za tehničke poslove

Sektor za informacione servise:

Odjeljenje za katalogizaciju i klasifikaciju

Katalogizacija se vrši po pravilima AACR2, a za klasifikaciju se koristi DOS (DDC)(20. izd.).

Odjeljenje za neknjižnu građu

Zaduženo je za skupljanje, zaštitu i izdavanje na korištenje muzičke građe i umjetničkih djela. Posjeduje najbrojniju kolekciju plakata, postera i sličnog materijala..

Odjeljenje za rukopise i rijetke knjige (specijalne zbirke)

U ovom odjeljenju nalaze se rukopisi, knjige štampane arapskim alfabetom, rariteti, te djela umjetničke ili neke druge vrijednosti koje se ovdje čuvaju i pripremaju za korištenje. Ova kolekcija je jedna od najvrijednih u Turskoj.Ovo odjeljenje priprema i TÜBATOK (Katalog rukopisa i Zbirni katalog turskih štampanih knjiga).

Odjeljenje Ataturkove dokumentacije i biografija

Ovdje se skupljaju sve vrste publikacija vezane za Kemala Ataturka i njegovo doba

Odjeljenje periodike

Svi bibliografski podaci periodike preneseni su u digitalnu formu, putem koje se mogu vršiti i pretraživanja.Odjeljenje posjeduje i veliki broj turske periodike arapskim pismom.

Sektor za informacione sisteme:

Odjeljenje za obradu baze podataka

Odjeljenje za međunarodne veze

Dužnost ovog odjeljenja jeste obezbjediti međubibliotečku saradnju, kako sa bibliotekama u zemlji, tako i u inostranstvu, te ostvarivanje kontakata sa međunarodnim organizacijama važnim za Biblioteku.

Odjeljenje za bibliografiju

Ovo odjeljenje priprema Bibliografiju Turske, koja sadrži podatke o svim pristiglim publikacijama u Biblioteku uključujući i publikacije u okviru obaveznog primjerka. Priprema se i Bibliografija članaka Turske, koja predstavlja izabrane članke iz fonda pristiglog obaveznim primjerkom periodike.

Odjeljenje za zbirni katalog

Ovo odjeljenje locira strane publikacije u turskim bibliotekama i bibliografski obrađuje.

TŰYATOK (Centralni katalog rukopisa Turske)

Radi na izradi zbirnog kataloga rukopisa koji se nalaze u turskim bibliotekama, muzejima, istraživačkim institucijama. Ovaj projekat je otpočeo sa radom 1978. godine.

Štamparija

Bibliografije i kataloge koje priprema Nacionalna biblioteka, kao i pojedine knjige, brošure itd., štampaju se u štampariji Biblioteke. Štamparija je opremljena modernim i višenamjenskim mašinama.

Izdavačka djelatnost Nacionalne biblioteke

Bibliografija Turske. - Počela je izlaziti 1955. godine, a nakon 1981. godine izlazi mjesečno.

Turska bibliografija članaka iz periodičnih publikacija. - 1952. godine počela je izlaziti redovno, a od 1982. godine mjesečno.

Pored bibliografija Nacionalna biblioteka izdaje i kataloge:

Centralni katalog rukopisa Turske (TŰYATOK)

Bilježi sve rukopise koji se nalaze širom Turske u bibliotekama i muzejima i daje njihov bibliografski opis. Izlazi od 1978. godine.

Katalog rukopisa Nacionalne biblioteke

Sadrži bibliografski opisane jedinice rukopisa i rijetkih knjiga Nacionalne biblioteke. Izlazi od 1987. godine.

Centralni katalog turske štampane knjige arapskim alfabetom (TŰBATOK)

Pokušaj je objedinjavanja štampane turske knjige arapskim alfabetom iz već objavljenih kataloga, te iz fondova gradskih biblioteka širom Turske.

Informacijsko-tehnološka infrastruktura u Biblioteci

Nacionalna biblioteka je 1987. godine počela sa radom na uspostavljanju modernog računarsko-informaciskog sistema na nacionalnom i međunarodnom nivou. Ovaj sistem ima 56 Vax terminala, 16 Macintosh-a i 71 PC računar. Kompletan hardver i softver biblioteke je integrisan u glavni sistem. Konfiguracija sistema može biti poboljšana i unaprijeđena tako da se buduće usluge mogu lahko uvesti.

ALEPH program koji je instaliran u sistemu je poznat softver koji se koristi u sličnim bibliotekama i bazama podataka. Ovaj program se koristi u više od 150 biblioteka i informativnih centara širom svijeta. Može se primjeniti za potrebe obrade različite građe kao što su knjige, periodika, itd. Softver se sastoji od nekoliko modula za različite potrebe biblioteke kao što su OPAC, katalogizacija, razmjena, kontrola periodike, nabavka, itd.

Istraživanje-razvoj i nacionalno vodstvo

U skladu sa praksom drugih modernih biblioteka Nacionalna biblioteka Turske je pokrenula projekte i planove za prelazak sa tradicionalnog načina usluživanja korisnika na nacionalnu i međunarodnu standardizaciju i suradnju, da bi postala centar "nacionalne informativne mreže."

Automatizacija: Projekat automatizacije je bio prioritetan u odnosu na ostale projekte koji se vežu za ove aktivnosti. Kada se ovaj projekat završi, Nacionalna biblioteka će početi funkcionirati dinamično kao nukleus postojećih informacionih mreža i biće u stanju da koordinira razne centre i organizacije u zemlji koje su uspostavile svoj sistem automatizacije.

Do danas Biblioteka ima u svojoj bazi podataka uneseno preko 500.000 knjiga, periodike, neknjižne građe, prilagođeno AACR2 reviziji i MARC formatu.

Projekat retrospektivne katalogizacije također prolazi kroz određene faze.

Biblioteka u isto vrijeme radi i na uvođenju barkoda na članskim karticama i bibliotečkoj građi.

Turski prijevod i adaptacije 20. izd. Deweyeve decimalna klasifikacije (DDC): Godine 1991. započeti rad na prevođenju i prilagođavanju DDC-a završen je 1993. godine, te štampan kao 20. izdanje i potom distribuiran svim bibliotekama širom Turske.

TÜRKMARC: Ovaj projekat je također od vitalne važnosti zbog povećanog korištenja računara u bibliotekarskim uslugama. Projekat koji je započela Nacionalna biblioteka 1991. godine je još uvijek u toku. Kada se ovaj projekat završi, MARC format će biti standardiziran, tako da će uključivati specifične karakteristike Turske i turskog jezika.

Turski prijevod i adaptacija LC predmetnih odrednica: Nacionalna biblioteka je od 1992. godine započela sa pripremom turskih predmetnih odrednica.

Optički diskovi: Koristeći specijalne softvere i skenere, manuskripti, rijetke knjige i periodične publikacije deponovaće se na posebne optičke diskove. Ovim putem kolekcija će trajno ostati pristupačna i zaštićena i postojaće neograničena mogućnost njenog korištenja.

Zaštita građe: Nacionalna biblioteka uveliko radi na formiranju laboratorije za restauraciju knjiga, a osoblje koje će tu biti uposleno obučava se izvan Turske.

Izvori:

1. Milli kütuphane = The Turkish National Library / hazırlayanlar = prepared by Gönül Büyüklimanlı, Orhan Doğan, Ahmet Çelenkoğlu. Ankara: Milli Kütüphane Başkanlığı, 1995
2. National Library of Turkiye = Milli Kütüphane http//www.mkutup.gov.tr/(11.01.2001.)

S engleskog i turskog prevela i priredila

Muamera Smajić

Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH

